

Sınır Güvenliği Mantığı*

İlhan İSTANBULLU** - Hüseyin EMİROĞLU***

Öz

Literatürde sınır ve sınır güvenliği, başta devletler olmak üzere pek çok aktörü etkileyen, “beka” (hayatta kalma) sorunsalı temelinde güvenlik önceliği en üst sıralarda olan, uluslararası güvenliği ve politikaları yönlendiren kavramlar olarak geniş bir yelpazede ele alınmaktadır. Kavramsal boyutları bakımından sınırların gerekliliğini ve varlığını sorgulayan değerlendirmeler de akademik tartışmaların bir diğer boyutudur. Konu yelpazesinin genişliğinden ötürü sınır güvenliği konusunda genel kabul görmüş teori ortaya koymak oldukça güçtür. Benzer şekilde güvenlik yaklaşımlarıyla sınır güvenliğini entegre eden az sayıda çalışma bulunmaktadır. Sınır güvenliği konusu içerisinde, sınır anlaşmazlıkları, çatışmalar, göç, kaçakçılık ve terörizmden doğan hibrit tehditlerin yanı sıra, konvansiyonel anlamda da pek çok tehdit bulunmaktadır. Bu tehditler, küresel ve asimetrik tehditlerle bir arada yer almaktadırlar. Sınır güvenliği konusunda; ülke, insan topluluğu ve egemenliğin korunması kadar, insan güvenliği sağlanması ile kalkınma ve refah için yasal geçişlerin sürekliliği de ön plana çıkmaktadır. Bu bakış açısı, teorik düzeyde sınır güvenliğinin, “güvenlik” ve “özgürleşme” kavramlarıyla birlikte optimum düzeyde bir perspektifle ele alınmasını gerekli kılar. Çalışma, bu kapsamda; güvenlik-sınır yaklaşımlarının, klasik güvenlik anlayışı çerçevesinde sadece askerî ya da sert güce dayalı “tek sektörlü” güvenlik önlemleriyle değil; Kopenhag Okulu’nda olduğu gibi daha geniş bir perspektifle; siyasi, ekonomik, toplumsal, çevresel güvenlik tedbirlerinin de dikkate alınarak ortaya konulmasının gerekliliğini örnek

* Bu makale, halen Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Bölümünde İlhan İstanbullu tarafından yürütülen “Kopenhag Okulu Perspektifinde Sınır ve Sınır Güvenliği Kavramı” konulu doktora tezinden türetilmiştir.

** Doktora Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Bölümü, ilhanis650@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8327-2858.

*** Prof.Dr.Hüseyin Emiroğlu, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı, hemiroglu9@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9980-1083.

Geliş Tarihi/Received : 29.03.2022

Kabul Tarihi/Accepted : 07.09.2022

Araştırma Makalesi/ Research Article

DOI: 10.17134/khosbd.1095016

uygulamalar çerçevesinde değerlendirmektedir. Analiz biriminin devlet olduğu çalışmada sınır güvenliği, ülke içerisinde, sınır hattında ve sınırın ötesinde birbirine bağlı önlemler bütünü olarak ele alınmıştır. Böylece “güvenlikleştirme” ve yasal “geçişkenlik” temelinde, hem sınırların ve devletlerin güvenliği sağlanırken, hem de insan, sermaye ve malların yasal serbest geçişlerinin yapılarak refah ve ekonomiye katkı sağlanabileceği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sınır, Sınır Güvenliği, Güvenlik, Tehdit, Devlet, Ülke.

The Logic of Border Security

Abstract

In the literature, the border and border security are discussed in a wide spectrum as concepts that affect many actors, especially States that have the highest priority of security on the basis of the problem of “survival”, and that guide international security and policies. Evaluations that question the necessity and existence of boundaries in terms of their conceptual dimensions are another dimension of academic discussions. Due to the wide range of topics, it is very difficult to come up with a generally accepted theory on border security. Similarly, there are few studies that integrate border security with security approaches. In the subject of border security, besides the hybrid threats arising from border disputes, conflicts, migration, smuggling and terrorism, there are many conventional threats as well. These threats coexist with global and asymmetric threats: on border security, protection of the country, human community and sovereignty, the continuity of legal transitions for human security, development and welfare come to the fore. This point of view necessitates the theoretical level of border security to be handled with an optimum perspective together with the concepts of “security” and “emancipation”. In this context, the study includes; security-border approaches, within the framework of the classical understanding of security, are not only based on military or hard power-based "one-sector" security measures; with a broader perspective, as in the Copenhagen School; It evaluates the necessity of taking into account political, economic, social and environmental security measures within the framework. In the study where the analysis unit is the state, border security is considered as a set of interconnected measures within the country, on the border line and beyond the border. Thus, on the basis of “securitization” and legal “pass-through”, it is considered that while ensuring the security of borders and states, it is possible to

contribute to welfare and economy by making legal free passage of people, capital and goods.

Keywords: *Border, Border Security, Security, Threat, State, Country.*

Giriş

Sınır ve sınır güvenliği kavramları, günümüzde artan küresel ve konvansiyonel tehditler, sınır anlaşmazlıkları, gerginlik ve çatışmaları ile sınır ötesi operasyonlar gibi tepkimelerle sürekli güncelliğini koruyan ve devletlerin politikalarını etkileyen kavramlardır. Bir yandan sınırların ötesinden itibaren başlayan uluslararası terörizm, kaçakçılık, yasa dışı göç, kitlesel göç gibi asimetrik tehditler; diğer yandan Rusya'nın Ukrayna'yı 24 Şubat 2022 tarihinde başlayan işgali; 2016-2019 yılları arasında artan terör tehdidi nedeniyle, Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyine yönelik gerçekleştirmiş olduğu sınır ötesi operasyonları; 11 Eylül saldırısının ardından oluşturulan Bush Doktrini çerçevesinde ABD'nin 2003 yılında terörü kaynağında yok etmek amacıyla gerçekleştirdiği okyanus ötesi Irak Harekâtı örnekleri bu durumu doğrular niteliktedir.

Güvenlik çalışmalarında genel olarak klasik anlayışta “egemen devlet garantisine” (Buzan, 2015, 72; Bodin, 2006: 9) yenilikçi yaklaşımlarda “özgürlük ve iş birliğine” (Booth, 2012: 144) atıf yapılmakta, her iki yaklaşımda da terör, göç, yasa dışı göç, kaçakçılık gibi “küresel tehditlerle mücadele”nin gerekliliğinden bahsedilmektedir (Dalby, 1997: 4; Dedeoğlu, 2003: 27; Buzan, 2015: 107; Boucher ve Infantino vd., 2014: 204; Buzan, Waever, 2003: 356-359; 349-51). Küresel tehditlerle birlikte, suç ve yasa dışı sınır geçiş olayların artması sonucu sınır güvenlik stratejileri yükselen bir trende dönüşmüştür. Örneğin; 2003 tarihli “Avrupa Güvenlik Stratejisi” ile 29 Haziran 2016 tarihli “AB Küresel Güvenlik Stratejisi” belgelerinde küreselleşmeyle ortaya çıkan yeni tehditler, terörizm, kitle imha silahlarının yayılması, bölgesel çatışmalar, başarısız devletler ve organize suçlar olarak sıralanmış ve bütün bu tehditlerle mücadele edilmesi gerektiği vurgulanmıştır (European Security Strategy, 2003: 9, 30).

Küreselleşme ile birlikte millî devlet sınırlarının işlevi ve gerekliliği sorgulanmaya başlanmış, buna rağmen tehdit çeşitlerinin artması sınırların ve sınır güvenliğinin önemini bir kez daha ortaya koymuş, entegrasyon süreciyle birlikte sınır güvenliği konusu yeni bir duruma evrilerek daha işbirlikçi ve güvenli bir yapıya dönüşmeye başlamıştır. Bu durumda, sınır güvenliğinin durağan bir yapıdan,

dinamik bir yapıya doğru evrildiği söylenebilir. Stetter'e göre sınırlar, bir yandan ortadan kalkar, geçirgenliği artarken (debordering), diğer yandan kendisini çeşitli işlevlerde yeniden inşa etmekte (rebordering), bu durum ise "sürekli bir uyum sürecini" de beraberinde getirmektedir (Stetter, 2005: 5-6).

Sınır kavramı, bir yandan tanımladığı bölge veya devlete yönelik korumacı ve caydırıcı karakteriyle, diğer yandan ise sınır ticareti ve sınır geçişi emniyetiyle, kalkınmacı ve iş birlikçi işleviyle öne çıkmakta, anlaşmalarla belirlenmiş, sembolleştirilmiş bir hat olarak genel kabul görmektedir. Sınır güvenliği ise, devlet sınırları, bu sınırlarda yaşayan insan topluluğu ile bölgenin her türlü tehdit ve tehlikelerden korunması ve aynı zamanda bölge veya ülkeler arasında mal, insan ve araçların emniyetli geçişinin sağlanması olarak anlaşılmaktadır. Kısaca, sınır güvenliği, beka sorunsalı temelinde "güç ve düzenin" sağlanmasının yanı sıra, bireysel ve toplumsal hak, eşitlik ve özgürlüğü esas alan insan güvenliği yaklaşımını da gerektirmektedir (Buzan, 1991: 319; Booth, 2012: 311-319).

Sınır güvenliğine yönelik olarak yayımlanan akademik çalışmalar ile çeşitli uygulamalar incelendiğinde, sınır ve sınır güvenliğine ilişkin genel kabul görmüş belirli bir kavramın olmadığı, bununla birlikte ülkelerin tehdit algılamaları, jeopolitik konumu, tarihsellik, siyasi, ekonomik ve toplumsal şartlar, güç ve güvenlik stratejilerine göre sınır güvenliği kavramının şekillendiği söylenebilir.

Bu çalışmada, genel hatları ile sınır ve sınır güvenliği kavramları, belli başlı sınır güvenliği yaklaşımları ile çeşitli örnek uygulamalar çerçevesinde, sınır güvenliği mantığı ortaya konulmaktadır. Çalışmanın temel esasını, sınır güvenliğinin, klasik güvenlik anlayışının dışında, sadece askerî ya da sert güce dayalı "tek sektörlü" güvenlik önlemleriyle değil, aynı zamanda geniş ve yenilikçi Kopenhag Okulu perspektifiyle, siyasi, ekonomik, toplumsal, çevresel güvenlik tedbirlerin de dikkate alındığı "çok sektörlü" güvenlik önlemleriyle sağlanabileceği görüşü oluşturmaktadır. Bu çalışmadaki diğer argümanlar ise sınır güvenliğinde küreselleşmeyle birlikte tehdit sayısının arttığı, bu tehditlerle mücadelede caydırıcı ve önleyici tedbirlerin yanı sıra iş birlikçi yaklaşımlara da ihtiyaç duyulduğu; insan güvenliğinin özgürlük ve refahın sağlanmasının temelini oluşturduğu, böylece terörizm, göç, kaçakçılık ve suç gibi küresel tehditleri oluşturan nedenlerin önlenilebileceği; sınır güvenliğinde, güvenlik ile özgürlüğün devlet tarafından çok iyi dengelenmesi gerektiği, sınır güvenliğinde hayatta kalmanın temel şartları yerine

getirilirken aynı zamanda güvenli geçişkenliğin sağlanmasında önemli olduğu, böylece bölgede kalkınma ve refahın sağlanabileceği; sınır güvenliğinin sınırın gerisinde, sınır hattında ve sınır ötesinde olmak üzere üç temel güvenlik halkasında ele alınarak daha etkin bir sınır güvenlik sistemi tesis edilebileceği şeklinde özetlenebilir. Sınır güvenliği mantığını bu argümanlar oluşturmaktadır.

Bu çerçevede hazırlanan ve üç kısımdan oluşan çalışmanın birinci kısmında sınır ve sınır güvenliği ile güvenliğin kavramsal boyutu ve sınırlara yönelik belli başlı yaklaşımlar ortaya konulmuş, ikinci bölümde, sınır güvenliğine yönelik örnek uygulamalar ile sınır ötesi sınır güvenliği açıklanmış; üçüncü bölümde ise sınır güvenliğini etkileyen hususlar sıralanmıştır.

1. Sınır ve Sınır Güvenliği ile Güvenlik Kavramları

Sınır, modern ulus-devletlerin egemenlik ve iktidar alanlarını belirleyen ve iki devletin topraklarını birbirinden ayıran hatlar olarak tanımlanmaktadır (Hastings ve Wilson, 2002: 17). Sınır, kelime olarak Türkçe’de “iki komşu devletin topraklarını birbirinden ayıran çizgi; uç; İngilizce’de “border” (hudut); “frontier” (sınır, en uç, kenar); “boundary” (birbirine, iç içe bağlayan) olarak açıklanmaktadır (TDK, 2005: 1755; Kristof, 1959: 270; Metro Collins, 1994: 107). Sınırın genel kabul gören klasik tanımlamalarının yanı sıra, sınırlara koruma, caydırıcılık, ticaret, giriş-çıkış kapısı, ötekileştirme, meşrulaştırma, sembolleştirme gibi çeşitli anlamlar da yüklenebilmektedir.

Sınır denildiğinde, ilk akla gelen konulardan biri devlet sınırlarıdır (Gümüşçü, 2010: 79). Devlet, uluslararası hukuka göre, ülke-sınırları belirlenmiş toprak parçası üzerinde yaşayan insan topluluğu ve siyasal yönetim ögelerinin bir araya gelmesinden oluşmaktadır (Pazarcı, 1989: 6). Baud ve Schendel’e göre, sınırların çizilmesi ve sınır bölgelerinin oluşturulması, modern devletlerin kurulmasının, devlet sınırlarını belirten “*uti possidetis* (tarihsel hak)” fikrinin doğrudan bir sonucudur (Baud ve Schendel, 1997: 216-217). Bu çerçevede, sınırları olmayan bir devletin tanımlanamayacağı gibi devletsiz bir sınırın da olmayacağı açıkça anlaşılmaktadır. İki devlet arasındaki kara sınırının taraflarca saptanması ancak antlaşmalarla belirlenebilmekte (Pazarcı, 1989: 213), sınır kavramının içerisinde belirli bir bölge, insanlar, semboller, taraflar ile uluslararası hukuk kuralları da yer almaktadır. Bu durumda, bireylerin ve devletin güvenliği en başta sınırlara ve bu sınırların güvenliğine atfedilebilir.

Uluslararası ilişkilerde diplomasi, savaş, ticaret ilişkileri, ittifaklar, küresel ticaret, çevre gibi alanların büyük bir kısmı doğrudan “sınır” ve “sınır güvenliği” konularıyla ilintili olup her biri çeşitli sorun alanlarını ve çatışma nedenlerini de oluşturabilmekte, sınır anlaşmazlıkları ve ihlalleri gibi konular politika belirlemede önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ullman’a göre güvenlik, kendisine meydan okuyan tehditler tarafından tanımlanır ve güvenliğin ne demek olduğu tehdidin ortadan kalkması durumunda daha net anlaşılabilir (Ullman 1983: 133). Booth’a göre güvenlik “tehditlerin yokluğu” (Booth, 1991: 319; Booth, 2012: 127-128); Wolfers’a göre “önceden edinilmiş değerlerin korunması” (Wolfers, 1952: 484) anlamına gelmekte; Waever’a göre güvenlik, bir kutupta güvensizlik duygusundan, diğer kutupta ise tam güvenlik veya korku yokluğuna kadar geniş bir yelpazede yer alabilmekte ve güvenlikte amaç “güvenlik-dışlaştırma” yani tehdit durumunun ortadan kalkması olarak anlaşılmalıdır (Buzan vd., 1998:4). Kopenhag Okulu’na göre güvenlik kısaca, beka sorunu, tehdit algılaması, söylem (speech act) ve bu söylemin eyleme dönüştüğü tedbirler bütünü (Waever, 2007: 73-74; Buzan vd., 1998, 24,36) olup, bir yandan “tek sektörlü” geleneksel güvenlik çalışmaları dikkate alınırken, diğer yandan askerî, sosyal, siyasi, çevresel, ekonomik güvenlik gibi “çoklu sektörler” (Buzan vd., 1998: 23) söz konusudur. Ayrıca, söz edimi ile verili konular önceliklendirilerek güvenikleştirme süreci işletilir ve güvenliğin sadece askerî boyut ile değil, diğer sektörlerde de sağlanması esas alınır (Buzan vd., 1998: 7). Güvenikleştirmede ise değerli olduğu kabul edilen bir öznenin varlığına yönelik bir tehdidin varlığı ve buna mukabil alınan istisnai tedbirlerin kullanılması söz konusudur (Buzan, 2008: 108). Kopenhag Okulu’nun temel bir diğer argümanlarından birisi Bölgesel Güvenlik Kompleksi olup, kapsamlı işbirliğine dayalı bir güvenlik perspektifi üzerinde durulmaktadır (Buzan, Waever, 2003: 49-51). Güvenlik devletler açısından ise, egemenlik ve bütünlüğün sağlanarak, bunların dış veya iç tehditlere karşı korunma çabasıdır (Dedeoğlu, 2003: 9-10). Söz konusu güvenlik literatürü çerçevesinde, bir ülke olmanın önemli bir ögesi olan sınırlar edinilmiş bir değer olarak kabul edilebilir ve bu değere yönelik her türlü tehdidin önlenmesi ile güvenikleştirme sağlanabilir.

Uluslararası barış ve güvenliğe yönelik belli başlı tehditler günümüzde, aslında başka bir ülkenin ordusundan ziyade, ekonomik çöküş, politik baskı, kıtlık, aşırı nüfus artışı, etnik ayrılıklar, savaş, iç çatışmalar, bölgesel ve ulusal anlaşmazlıklar, doğa ve çevrenin tahribatı, terörizm, organize suç, devletlerin kendi

halklarına yönelik Şiddet eylemleri, salgın hastalıklar, insan ve tehlikeli madde kaçakçılığı, silah - uyuŐturucu ticareti, kara para aklama, geliŐmekte olan demokrasilerin piyasa istikrarlarını bozmaya yönelik büyük finans dolandırıcılığı gibi bir dizi sorundan kaynaklanmaktadır. (Booth, 2003: 59; Fatic, 2002: 93). Bu durum, günümüzde devletleri eskiye oranla daha fazla tehdit etmekte ve ulusal ve uluslararası düzeni etkilemekte, insan hakları ihlalleri başta olmak üzere istikrarsızlık, Şiddet, devletlerarası gerilim ve çatışmalar ile mülteci sorunlarına yol açmaktadır (Booth, 1991: 318). Sınır güvenliğine yönelik söz konusu tehditlerin çeŐitliliđi ve riski göz önüne alındığında, daha geniş perspektifte makul ve mantıklı bir sınır güvenliği sistemine ihtiyaç duyulmaktadır.

Güvenliği daha geniş bir yelpazeden ele alan Kopenhag Okulu perspektifi, sınır güvenliğinde askerî sektörün yanı sıra, aynı zamanda ekonomik, siyasi, toplumsal, çevresel diğer sektörleri kapsadığı için belli başlı yaklaşım olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca göç, terörizm, kaçakçılık, organize suç gibi belli başlı küresel tehditlerle nedensel boyutta mücadele, insan güvenliği yaklaŐımı ile gerçekleştirilebilir.

İnsan güvenliği, insanların özgürce yaŐamasını sağlamak için hayatlarını güvence altına almak anlamına gelmektedir (United Nations Report of the Commission on Human Security Now, 2003: 4). İnsan güvenliği kavramı ilk defa 1994 yılında BirleŐmiŐ Milletler İnsani GeliŐme Raporu'nda kaleme alınan, ekonomik, gıda, sağlık, çevre toplum ve siyasi güvenlik alanlarıyla tanımlamıŐtır (United Nations Development Programme (UNDP), Human Development Report, 1994: 22-24). Söz konusu raporda, insan güvenliğinin, temel özgürlüklerin korunması anlamına geldiği, insan güvenliğinin korunmasının özgürlüğün ve tüm insan yaŐamının özünü oluşturduğu, hayatta kalmanın yanı sıra yaŐamın yapı taŐları olan politik, çevresel, ekonomik, kültürel alanlarda da gereken insani güvenlik önlemlerinin de alınması gerektiği vurgulanmaktadır (Newman, 2010: 79-80). İnsanların özgürlüğü ve refahı, temel ihtiyaçlarının karŐılanarak, korkusuz bir ortamda yaŐaması yani insan güvenliği ile sağlanabilir. Bu çerçevede, sınır güvenliğine yönelik belli başlı tehditlerin büyük bir kısmının temelinde, insani güvenlik dramı yatmaktadır ve bu dramın ancak eşitlik, adalet ve hukuk temelinde, ekonomik, siyasi, toplumsal ve çevresel alanlarda mücadele ile çözülebileceği, özgür bireyler, güvenliklı toplum ve sınırların inşa edilebileceği değerlendirilmektedir.

Güvenlik, öte yandan bir yönetim ve sistem sorunu olarak da karşımıza çıkmakta (Waever, 2007: 90), bu yüzden güvenlikte, şiddet, yönetim ve özgürlüğün devlet tarafından çok iyi dengelenmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, sınır güvenliğinde “beka” yani hayatta kalma ile huzur ve refah ortamı birlikte tesis edilerek, sınırların güvenli bir şekilde geçişkenliğinin sağlanması, tehdit ve risklerin kökenine inilip neden-sonuç ilişkili çözümlerin üretilmesi esas alınmalıdır.

a. Sınırlara Yönelik Belli Başlı Yaklaşımlar

Sınırlara ilişkin olarak genel kabul gören çok az akademik çalışma mevcuttur. Bununla birlikte, sınırlara yönelik olarak algılanma biçimlerine göre çeşitli yaklaşımlar da bulunmaktadır. Sınırlara yönelik olarak genelde, mevcut durumun muhafaza edilmesini savunan statükocu ve korumacı görüşlerin yanı sıra, yeni sahalara da el atılarak sınırların daha ötelere taşınmasını savunan revizyonist görüşlerin öne çıktığı görülmektedir. Her iki görüşe göre tehdit durumu söz konusudur ve hayatta kalabilmek için bu tehditlerin sınır hattında ve ötesinde bertaraf edilmesi ya da önlenmesi gerekmektedir. Tehditlerle mücadele “iş birliği” ve/veya “güvenlikleştirici” birçok önlemi kapsayabilmektedir (Buzan, Waever, 2003: 49-51; Buzan, 2015: 72; Bodin, 2006: 9; Booth, 2012: 144; Dalby, 1997: 4;). Sınırları, ülke ve bölge refahı için önemli bir araç olarak gören liberal yaklaşımlar da söz konusudur (Buzan, 2015: 123; A Global Strategy for the European Union’s Foreign And Security Policy, 2016: 34; McNamara, 1968: 149). Öte yandan sınırların varlığını sorgulayan eleştirel yaklaşımlar son dönemde öne çıkmaktadır (Balibar, 2002: 76-79).

Amerikan siyasi coğrafyacısı Stephan B. Jones tarafından sınır kavramına yönelik olarak, coğrafik şartlara göre oluşturulan “doğal”; ortak dil ve kültürün doğal bir yasa oluşturduğunu söyleyecek kadar “ulusal” ya da “milliyetçi”; iktidar-politik ile savaş arasındaki yelpazede, genelde savaşlardan galip çıkan devletlerin çıkarlarına göre çizilen “sözleşmeye dayalı”; tıpkı Ratzel’in yasaları kapsamında, sınırların devletin bir organizma olarak büyümesinin ve güvenliğinin sağlayıcısı olarak gören “güç politikasının” bir tezahürü; enlem ve boylam çizgilerini esas alan “geometrik” olmak üzere belli başlı beş farklı özellik ortaya konmuştur (Jones, 1959: 248-253). Siyasi coğrafyanın kurucusu Friedrich Ratzel, sınırları, devletin bir organizma gibi gelişmesini ve saha kazanmasında rol alan unsur olarak görmüş, “lebensraum” yani Almanlara “hayat sahası” bulmak için güç politikasının bir

tezahürü olarak ifade etmiştir. Bu durum Hitler'in politikalarına ilham kaynağı olmuş, Polonya ve Rusya'yı işgalinin bir gerekçesi olarak karşımıza çıkmıştır (Ratzel, 1969: 23). Bu durum, genelde jeopolitik görüşlerin hâkim olduğu düşüncesini desteklemektedir. Stein'e göre sınır, iki ya da daha çok devletin buluştuğu, toplumların bir araya gelerek kaynaştığı, etkileştıği, kısaca "geçişken" karakterde yerler" olarak (Stein, 2007: 14) ve aynı zamanda kuvvete ihtiyaç duyulan güvenlik bölgeleri (Jones, 1959: 248-251) olarak da tanımlanmaktadır.

Sınırların "açık" ve "kapalı" olduğunu savunan görüşler de mevcuttur. "Açık sınırlar" (open-borders) veya "sınırsız" (borderless) perspektifte eserler kaleme alanlar, sınırların varlığını reddederek sınır kontrolleri ve sınır uygulamalarının eksikliklerini ve çelişkilerini "sezgisel bir işleve hizmet ettiğini" vurgulamışlardır (Anderson vd., 2009; Bauder, 2011). Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker, ulusal sınırların "şimdiye kadarki en kötü icat" olduğunu söyleyerek sınır karşıtlığı politikasını açıkça ortaya koymuştur (John, 2015). Eleştirel güvenlik kapsamında Balibar ise sınır kavramına tahakküm ve çok çeşitlilik gibi farklı anlamlar yükleyerek, sınırı başlangıcından beri ilişki kurma, ayırma ve karşı karşıya gelme alanları olarak tanımlamış, sınır güvenliğini ikincil bir duruma öteleyerek kimlik konusunu öne çıkarmıştır (Balibar, 2002: 76-79).

2. Sınır Güvenliğine Yönelik Örnek Uygulamalar

ABD güvenlik stratejilerinde sınır güvenliği önemli ve öncelikli konular arasında yer almaktadır. Özellikle bu durum, 11 Eylül saldırılarının ardından daha da ivme kazanmıştır. Örneğin; ABD'nin "2021-2026 Yılları Sınır Güvenliği Stratejisi"nde daha güvenli ve refah seviyesi yüksek ABD ulusuna vurgu yapılarak, uluslararası organize suç örgütleri ve terörizmle mücadele, sınırın güvenliğini sağlama, yasal ticareti ve seyahati kolaylaştırma görevleri önceliklendirilmiştir (US Customs and Border Protection 2021-2026 Strategy). Bu kapsamda, Amerikan halkını ve sınırları korumak, ulusun ekonomik refahını artırmak, ülkenin fiziki ve ekonomik güvenliğini sağlamak şeklinde özetlenebilecek sınır güvenlik stratejisi belirlenmiştir. Bu stratejiyi hayata geçirmek için ise birincisi ABD askerî güç unsurları ve Dışişleri Bakanlığı düzeyinde bölgesel stratejiler geliştirmek ve ikincisi yasa dışı göç, kaçakçılık, uluslararası terörizm, suç, çeteler ve kitle imha silahlarının yayılımı ile çevre kirliliği gibi başlıca güvenlik sorunlarıyla, askerî gücün yerine hükümetin mücadele etmesi şeklinde iki yöntem önerilmekte, bu sorunların çoğunun

altında yoksulluk, gelir eşitsizliği ve yolsuzluğun yattığı belirtilmektedir (Cronin ve Burton, 2010: 8-10). Burada ABD'nin sınır güvenliğine yönelik bölgesel stratejiler geliştirme ve bunu daha geniş alanlara yaymayı askerî-politik güç unsurlarına; küresel tehditlerle mücadeleyi ise askerî olmayan, uzman kadrolara bırakarak siyasi, askerî, ekonomik ve toplumsal alanlarda daha etkin mücadeleyi öngördüğü anlaşılmaktadır.

Birleşik Krallık'ta yayımlanan "2025 Yılı Birleşik Krallık Sınır Güvenliği Stratejisi" belgesinde; ülkenin güvenliği ve refahı için daha etkin sınır güvenlik tedbirlerinin yanı sıra, mal, emek ve sermaye akışının sağlanması esas alınmakta, bunun için yasa dışı geçişlere ve kaçakçılığa yönelik gerekli güvenlik önlemlerinin alınması, kurumlar arası koordine ve iş birliğinin sağlanması, teknolojik imkânlardan ve yeniliklerden azami faydalanılması, sınırların ülke çıkarlarına hizmet edecek şekilde uçtan uca seyahati ve ticareti sağlayabilecek (*end-to-end trade and facilitate*) tek merkezden yönetilen bir yapıya kavuşturulması gerektiği vurgulanmaktadır (UK Border Strategy 2025: 5). Birleşik Krallık yetkili makamlarınca sınır sadece haritada çizilen bir hat değil, aynı zamanda politika, süreç ve sistemlerin uygulandığı bir bütün olarak görülmektedir.

Pakistan'da yayımlanan "2018-2023 Güvenlik Politikası"nda, uluslararası terörizm ana tehdit unsuru olarak görülmüş, "bütüncül bir toplum" anlayışı ile devlet ile toplumun sürdürülebilir barışına vurgu yapılmıştır. Bunun için idari, fikrî ve sosyo-ekonomik alanda çeşitli önlemler alınması gerektiği belirtilerek, güvenlik güçleri ve silahlı kuvvetlerin terörle mücadelede kritik rol oynadığı, geleneksel olmayan tehditlerle mücadelede sivil ve askerî olmak üzere her iki kapasitenin de artırılması gerektiği, bunun da kurumlar arası koordinasyonla sağlanacağı üzerinde durulmaktadır (Pakistan National Internal Security Policy 2018-2023: 9). Pakistan sınır güvenlik stratejisinde, sadece askerî tedbirlerin değil, diğer bütün güvenlik sektörlerinin dikkate alınması ve bütünleştirici toplum temelinde toplumsal güvenlik üzerinde önemle durulması konuları öne çıkmaktadır. Terörle mücadelede başarının ise yumuşak ve sert gücün birlikte kullanılması ile sağlanabileceği öngörülmektedir.

Türkiye'de, sınır güvenliği "beka" temelinde sağlanması gereken öncelikli konuların başında gelmekte, hükümet düzeyinde yapılan açıklamalar ile tehdit öncelikleri sıralanmakta ve bu tehditler güvenikleştirilerek, gerekli önlemler süratle hayata geçirilmektedir. Örneğin; Millî Güvenlik Kurulu'nun, 2 Haziran 2021 tarihli

toplantısında, millî birlik ve beraberliğe ve bekaya yönelik her türlü tehdit ve tehlikeye karşı yurt içinde ve dışında azim ve kararlılıkla mücadele, terörün kaynağında bertaraf edilmesi, sınır ötesi harekâtlara devam edilmesinin gerekliliği açıklanmıştır (MGK Genel Sekreterliği, 2021). Bu kararların, 2016-2019 yılları arasında Suriye'nin kuzeyine, 2019-2022 yılları arasında Irak'ın kuzeyine yönelik olarak başlatılan ve halen sürdürülen Pençe serisi sınır ötesi operasyonlarla hayata geçirildiği, birinci öncelikli olan terör tehdidinin kaynağında yok edilmesinin esas alındığı görölmektedir.

Türkiye'nin sınır güvenliğinde, jeopolitik konumu, komşu ülkelerdeki istikrarsızlıklar ve bu istikrarsızlıklara bağlı olarak küresel tehditlerin artması ile terörist gruplarının varlığı, diğer aktörlerin bölgedeki çıkarları, bölgedeki ekonomik ve sosyal zayıflıklar, coğrafik şartların zorluğu gibi birçok faktörün rol oynadığı, bu durumun ise ülkenin daha çok askerî-politik güç ağırlıklı güvenlik stratejileri üzerinde durmasına neden olduğu görölmektedir. Soğuk savaş döneminde sınır güvenliği paradigmasının “ülkenin her türlü iç ve dış tehditlere karşı toprak bütünlüğünün korunması” ekseninde, daha çok konvansiyonel saldırılara karşı askerî tedbir ağırlıklı olarak öne çıkarken, 1980'li yıllardan itibaren sınır güvenliği artan terör tehdidi, kitlesel göç ve kaçakçılık gibi küresel sorunlarla mücadeleye dönüşmüş (Yeşiltaş, 2015: 17), 2003 yılından itibaren sınır güvenliğinin AB standartlarına uygun şekilde daha etkin ve profesyonel hâle getirilmesi yönünde şekillenmeye başladığı görölmüştür. Türkiye'nin sınır güvenliği perspektifindeki çabaları 2016'lı yıllardan itibaren meyve vermeye başlamış, terörle mücadelede icra ettiği başarılı sınır ötesi operasyonlar, göç yönetimi ile bölgenin kalkınması ve geliştirilmesine yönelik uygulamaları bu durumun bir göstergesi olmuştur.

AB'de ise sınır güvenliği öncelikli ve önemli konular arasında yer almakta, en önemli tehditler arasında, uluslararası terörizm, uyuşturucu, göçmen ve ateşli silah kaçakçılığı gibi küresel tehditler sıralanmaktadır (Frontex, 2021: 32). AB güvenlik stratejisinde, ulusal ve uluslararası güvenliği tehdit eden sorunlarla mücadele etmek için göç, sınır kontrolü, terörle mücadele ile kurumları arası iş birliği, bilgi ve istihbarat paylaşımı odaklı bir yaklaşımın esas alındığı görölmektedir (UN, 2021). AB sınır rejimi iç ve dış sınırlardan oluşmakta, iç sınır rejiminde “özgürlük”, dış sınır rejiminde ise “güvenlik” temalı argümanlar öne çıkmakta, sınır güvenliğinde, çok yönlü kurumsal iş birliğine önem verilmektedir.

AB’de sınır güvenliği belirli kurallar çerçevesinde kurumsallaştırılmış, güvenlikleştirilmiş ve değişime ayak uydurabilecek şekilde dinamik hâle getirilmiştir. Bu kapsamda oluşturulan “Entegre Sınır Yönetimi Konsepti” ile ülke içinde önlemler; sınır bölgesinde yürütülen sınır kontrol önlemleri; komşu ülkelerle iş birliği (Guidelines For Integrated Border Management in the European Commission External Cooperation, 2015: 8) ve üçüncü ülkelerdeki önlemler olmak üzere dört alanda sınır güvenlik uygulamaları öngörülmüş ve hayata geçirilmiştir (Integrated Border Management, 2021).

AB sınır güvenliği mantığında, politik-güç odaklı güvenlik önlemlerinden daha çok ekonomik-politik ve kalkınma odaklı stratejiler üzerinde durulduğu görülmektedir. Örneğin; 29 Haziran 2016 tarihli “AB Küresel Güvenlik Stratejisi belgesinde, sınır güvenliğine yönelik tehditlerin ortadan kaldırılmasına yönelik bölgelerde ekonomik-sosyal kalkınma ile insan hakları ve hukukun üstünlüğünün teşvik edilmesi öngörülmektedir (A Global Strategy for the European Union’s Foreign and Security Policy, 2016: 34).

Sınır ötesi sınır güvenliği, uluslararası hukukun meşru saydığı hâllerde başka bir ülkeye kuvvet gönderilmesini de gerekli kılmaktadır (Tarhanlı, 2022). Örneğin; İngiliz yetkililer, sınır ötesinde şüphelileri takip etme ve engelleme yeteneğini geliştirmek için (The National Security Strategy of the UK, 2008: 26); Rusya Federasyonu yetkilileri - askerî güvenliğe öncelik vererek- kendi toprakları dışında ulusal çıkarlarının ve vatandaşlarının korunması için (Olech, 2021:13); ABD, Bush Doktrini olarak literatüre geçen “önleyici savaş” kapsamında gerçekleştirilecek tehditlere yönelik (Tarhanlı, 2022); Çin’in, savaş alanının hızla sınırların dışına doğru genişleyeceği amacıyla (NIDS China Security Report 2021: 12); Japonya’nın Japonya-ABD arasında güvenlik ve savunma işbirliği kapsamında (Japan's Security Policy, 2022); Terörle mücadelede Şengay İş Birliği Örgütü ülkelerinin kullanması veya birliklerini üye ülkelerinde konuşlandırmasına müsaade etmek için (Guang, 2022: 37); AB Entegre sınır yönetimi modelinde, sınır ötesi suçların tespiti ve soruşturulması; sınır yönetimi ve güvenliği için kurumlar arası ve uluslararası iş birliği; üçüncü ülkelerdeki önlemler, komşu ülkelerle iş birliği ve dış sınırların kontrolü gibi sınır ötesi faaliyetler için (Guidelines For Integrated Border Management in The European Commission External Cooperation, 2015: 8) bir dizi sınır ötesi uygulamaların olduğu görülmektedir (Jeffray, 2017: 26). Türkiye de, 2016-2019 yılları arasında Suriye’nin kuzeyine yönelik sınır güvenliğinin

sağlanması gerekçesiyle uyguladığı sınır ötesi operasyonlarında sadece askerî tedbirlerle kalmayıp, diğer güvenlik sektörlerindeki tedbirlerle sınır güvenliğini kalıcı hâle getirdiği görölmektedir.

Sınır güvenliğine yönelik örnek uygulamalar incelendiğinde, her ülkenin tehdit önceliklerine ve politikalarına göre sınır güvenliğinin şekillendiği, genelde sektörel güvenlik anlayışının esas alındığı, sınır güvenliğinin sadece sınır hattında alınan önlemlerden ibaret olmayıp, sınır ötesini de kapsadığı, tehditlerle mücadelede kaynağından yok etme prensibinin öngöröldüğü, tehditlerle mücadelede sert ve yumuşak gücün gereklilik ve orantılılık ilkelerine göre kullanılması, iş birliği ve kurumlar arası koordinasyon ile teknolojik imkânlardan azami faydalanılması gerektiği, sınır güvenliğinde uzman kadro ve hukuki alt yapının vazgeçilmez unsurlar olduğu ve kurumsallaşma ile iyi bir yönetişimin öngöröldüğü değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, sınır güvenliği mantığına yönelik çıkarımların ise söz konusu uygulama sonuçlarından elde edilebileceği söylenebilir.

3. Sınır Güvenliğini Etkileyen Hususlar

Sınır güvenliği denilince, ilk başta askerî güvenlik ağırlıklı klasik yaklaşım akla gelmekte, askerî ve kolluk gücü yoğunluklu bir yönetim tarzı anlaşılmalıdır. Oysa sınır güvenliğinin sadece askerî güvenlik değil, Kopenhag Okulu'nca ortaya atılan sektörel güvenlik perspektifi çerçevesinde, politik, toplumsal, ekonomik ve çevresel olmak üzere diğer tüm sektörleri kapsadığı görölmektedir.

Askerî sektörde, tıpkı insanların toprak korumak ve kazanmak için saldırganlık gösterme eğiliminde olduğu (Wilson, 1975: 256) gibi, birbirlerine sınırdaş olan iki devlet de sınır oluşturmak için saldırganlık gösterebilir (Vasquez, 1993: 140-141). Ülke topraklarına yönelik dış tehdit kapsamında her türlü işgal ve saldırı girişimleri, güvenlik ikilemleri, organize suç örgütleri, kaçakçılık, küresel tehditler, etnik çatışmalar, ayrılıkçılık, devlet kaynaklı şiddet, terör grupları ve radikal unsurlar gibi kuvvete dayalı parametreler askerî güvenlik kapsamına giren konulardır. Söz konusu tehditler sınır güvenliğini doğrudan etkilemekte, alınacak önlemler ise tehdidin tipine göre gereklilik, orantılılık ve uygulanabilirlik ilkeleri çerçevesinde kolluk, askerî güç veya her ikisinin karışımı "sert güç" önlemlerini beraberinde gerektirmektedir. Örneğin ABD ordusunun Gümrük ve Sınır Korumasına yardım eden 3.600 Ulusal Muhafız askerinin ABD-Meksika sınırındaki misyonu, 2022'ye kadar uzatılmıştır (Beynon, 2021). Rusya Cumhurbaşkanı Putin,

Ukrayna'nın doğusundaki Donetsk ve Luhansk bölgesindeki ayrılıkçı güçlerin bağımsızlığını 21 Şubat 2022 günü tanımış, bunun ardından 24 Şubat 2022 tarihinde Rusya Ukrayna'yı işgale başlamıştır (VOA, 2022). 2021 sonunda Rusya'nın on binlerce askerini Ukrayna sınırına konuşlandırdığı, eğitim ve tatbikatlar yaptığı görülmüştür (BBC News, 2022). Bu durum, Ukrayna sınırlarında askerî güvenliğin ön plana çıkmasına neden olmuştur.

Politik sektörde tehditler, devletlerin kurumsal istikrarına yönelik olup, ayrılıkçılığa ve devletin siyasi omurgasını zayıflatmaya kadar varabilir. Devletin, ulusal kimliğinin, ideolojisinin ve kurumlarının ideal yapısı, politik tehdidin hedefleri arasındadır (Buzan, 1991: 118). Suriye ve Irak örneklerinde görüldüğü gibi istikrarsız rejimler, bölge ülkelerinin sınır güvenliğini olumsuz yönde etkilemekte, kaçakçılık, organize suç, mülteci akını ile terör odaklarının yerleşmesine ve artmasına neden olmaktadır. Politik sektörde, devletin içe bakan yüzü, iç düzeni sağlama yeteneğine; dışa bakan yüzü ise kendini koruyabilme yeteneğine bağlıdır (Heywood, 2014: 150). Bu kapsamda devletin içe ve dışa dönük siyaseti sınır güvenliğini de doğrudan etkilemekte, alınabilecek olumsuz kararlar bölge yapısına olduğu kadar sınır güvenliğine de zarar verebilmektedir. Bu kapsamda, iç ve dış siyasetteki istikrar ile sınır güvenliği arasındaki korelasyonun dikkate alınması gerektiği düşünülmektedir.

Toplumsal sektörde güvenlik, toplumun tüm alt seviyelerinde güvenliğin sağlanmasını kapsar ve birey güvenliğine kadar uzanır (Waeber, 2007: 83). Bu kapsamda, toplumsal güvenlik, geleneksel dil, kültür, din ve ulusal kimlik türleri ile devlet geleneklerinin birbirlerine uyumlu bir şekilde sürdürülebilir şekilde geliştirilmesini ifade etmektedir (Collins, 2017: 177). Devletin sınırlarıyla toplumun sınırları çok nadir olarak birbiriyle uyumaktadır (Weaver, 2008: 153-154). Bu durum ise ülke içi toplumsal gruplar, diğer ülkelerdeki benzer toplumları da bir araya getirmek suretiyle sınır güvenliğini tehdit edebilmekte, sınır bölgeleri, merkezden uzak toplumların tehdit ve provokasyonlarına karşı hassas hâle gelebilmektedir. Bu bağlamda, sınır güvenliğinin, kendi toplumlarının kimliğini yaşatmasına engel teşkil etmeyecek ve toplumların güvenliğinin de devletin sınırlarının güvenliğine zarar vermeyecek şekilde sağlanması gerektiği öngörülmektedir. Kısaca, toplumsal güvenlikle, siyasi ve askerî güvenlik arasında denge söz konusudur.

Ekonomik sekt3r, sadece devletlerin 3lke içi refahı sağlamaları konularıyla değil, aynı zamanda ticaret mallarının g3n3n ekonomik koşulları ile değişmesine y3nelik hususları kapsamaktadır (Buzan, 2015: 123). Sınır b3lgeleri, sadece sınır geçişlerinin yasaklandığı yerler olmayıp aynı zamanda sınır kapıları ve serbest ticaret b3lgeleri vasıtasıyla yapılan giriş-çıkış ve ticaret hacmiyle b3lge ve 3lke ekonomisine katkı sağlayan yerlerdir. Kofi Annan'ın "...*G3venlik olmadan kalkınma, kalkınma olmadan g3venlik olmaz...*" ve ABD eski Savunma Bakanı Robert McNamara'nın "*G3venlik kalkınmadır.*" s3zleriyle g3venlik ve kalkınmanın birbirinin koşulu olduğu vurgulanmaktadır (UN General Assembly, Report of the Secretary-General, 2005: 2; McNamara, 1968: 149). Bu kapsamda, sınır g3venliğinde hem g3venlik, hem de b3lgenin kalkındırılması esastır.

evre alanında ise g3venliğin en 3nemli parametrelerinden olan iklim değişikliği, g3, siyasi istikrarsızlık ve şiddet içerikli eylemlere neden olabilir (Elliott, 2012: 4) ve sınır g3venliğine doğrudan tehdit oluşturabilir. AB Raporu'na g3re, gelecek on yılda iklim değişikliği nedeniyle başta su olmak 3zere azalacak olan doğal kaynakların, çeşitli b3lgelerde daha fazla değişim ve g3 hareketlerine neden olacağı belirtilmiştir (European Security Strategy, 2009: 30). Bu kapsamda, çevresel stratejiler belirlenirken, g3venlik stratejileriyle uyumlu olması ve denetimin sağlanması, sınırların doğal yapısı ile ekolojik dengenin korunması gerektiği d3ř3n3lmektedir.

Sekt3rel g3venlik perspektifi çerçevesinde sıralanan s3z konusu etkenlerin yanı sıra sınır g3venliğini, sınır anlaşmazlıkları, komşuluk ilişkileri, k3reselleşme ve g3venlik politikaları gibi diğer hususlar da etkileyebilmektedir. Bu y3zden, sınır g3venlik stratejilerinde s3z konusu d3rt etkenin g3z 3n3nde bulundurulmasında fayda g3r3lmektedir. Bu kapsamda;

a. Bir devletin topraklarına y3nelik hak iddiası, sınırın fonksiyonu ile ilgili değişiklikler, sınıra ilişkin belirsiz, çelişkili tanımlamalar ile sınırda bulunan doğal zenginliklerinden yararlanmak gibi konularda 3lkeler arasındaki sınır anlaşmazlıkları çıkabilir (G3nel, 1997: 114). S3z konusu anlaşmazlıklar çatışma ve bazen savaşlara varan sonuçlara varabilir veya bazen bu sınır anlaşmazlıkları devletler tarafından bir politika aracı veya tehdit unsuru olarak kullanılabilir.

b. Komşuluk ilişkileri de sınır g3venliğini etkilemektedir. 3rneğin Vasquez'e g3re, iki devlet arasındaki etkileşim sayısı arttığça anlaşmazlıkların sayısı

da artma eğilimi göstermekte, ideolojik, ekonomik veya siyasal anlaşmazlıklar ve hatta güç rekabetleri ile bölgesel anlaşmazlıklar yaşanması nedeniyle savaşlar daha çok komşular arasında gerçekleşmektedir (Vasquez, 2013: 485-487; Small ve Singer, 1982: 141).

c. Uluslararası güvenlik sistemi, devletlerin ve rejimin varlığını devam ettirmesine yönelik tehditler ile komşularından ve küreselleşmeden kaynaklanan tehditleri kapsayan belli başlı üç halkadan oluşmaktadır (Dedeoğlu, 2018: 88-90). Bu çerçevede, güvenlik politikalarında her üç güvenlik halkasını kapsayan bir sınır güvenliği mantığı öngörülmektedir.

Sonuç

Sınır kavramı, maddi yönü, verili olması ve işlevleri bakımından uluslararası toplumda genel kabul görmektedir. Sınır güvenliği, değer olarak kabul gören sınırların yani üzerinde yaşayan insan topluluğu ile ülke topraklarının varlığına yönelik tehditler, bu tehditlere yönelik alınan ve alınabilecek tedbirler, sınırların ekonomik geçişkenliği ile siyasi, toplumsal işlevlerinin devamının bir bütünü olarak anlaşılakta, sınır güvenliğinin mantığını bu anlayış oluşturmaktadır.

Sınır güvenliği, en dıştaki yani sınır ötesindeki güvenlik halkasından itibaren başlayıp, sınır hattında ve gerisindeki güvenlik halkalarına kadar, ülkenin varlığının ve istikrarının sürdürülebilmesi amacıyla devam eden ve her bir halkanın birbirini etkilediği, sınır anlaşmazlıkları, komşuluk ilişkileri, konvansiyonel, asimetric ve küreselleşme kaynaklı risk ve tehditlere yönelik güvenlik uygulamalarının yer aldığı politikalar ve stratejiler bütünüdür denilebilir.

Sınır güvenliğine yönelik görüşler çerçevesinde; beka, güç ve dış tehdide odaklı geleneksel devlet temelli yaklaşımlar “statükocu” karakteri; hegemonik, reel-politik ve sınır ötesi güvenliği esas alan yaklaşımlar “revizyonist” karakteri; refah ve kalkınmaya odaklı neo-liberal yaklaşımlar “iş birlikçi” karakteri göstermektedir. Bu durumda sınır güvenliğinin hem ulusal ve uluslararası politikayı doğrudan etkileyen, hem de söz konusu politikalardan etkilenen bir anlam içerdiği söylenebilir.

Sınır güvenliği konularında dış politikada genelde “yumuşak güç” unsurlarını tercih etmek yerinde bir davranış olmakla birlikte, millî menfaatler için ihtiyaç duyulduğunda “sert gücü” öncelikle caydırıcı unsur olarak kullanmak veya hazır bulundurmak optimum bir yöntem olarak görülebilir.

Sınır güvenliğinde, özellikle, insani güvenliğe yönelik tehditlerin önlenmesinde özgürlük ve güvenlik dengesinin sağlanması konusu oldukça önemlidir. Sınırların politik-askerî yönden fiziki güvenliği sağlanırken, göç, kaçakçılık, etnik çatışmalar, ayrılıkçı hareketler, devlet ve toplumsal şiddetin artması gibi sorunlarla Kopenhag Okulu'nun çok sektörlü güvenlik anlayışı çerçevesinde mücadele edilmesi, aynı zamanda bölgede ekonomik kalkınma, sağlık, eğitim ve fizyolojik temel ihtiyaçlar için alt yapı geliştirme gibi insani güvenlik odaklı tedbirlere ağırlık verilmesi gerektiği düşünölmektedir. Merkezden coğrafî olarak uzak olan ve her türlü tehlike ve tehdiğe daha açık olan sınırlarda yoksulluk, ekonomik dengesizlik, toplumsal ve siyasi eşitsizlik, eğitimsizlik gibi sorunsalların ayrılıkçı hareketlerin, kaçakçılığın, organize suçların ve terörizmin temel nedeni olduğu, bu gibi konularda mücadelenin, profesyonel ve uzman kadrolarla gerçekleştirilmesi, bireysel ve toplumsal temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması, vatandaşların devlete olan aidiyet duygusunun geliştirilmesi öncelikli konulardır. Bu kapsamda özellikle, terörist ve masum halkın; kaçakçı ve vatandaşın; suçlu ve suçsuzun aynı kefeye konulmaması, suçlular hakkında gerekli yasal işlem yapılırken, masum insanların koruma altına alınması, göç konusunda ulusal, uluslararası hukuk kuralları ile gerekli insani yardım ve destek faaliyetlerinin uygulanması önem arz eden konulardır.

Tarihte sınırlar belirli güçlerin çıkarlarına ve politikalarına göre şekillendirilerek çizilmiş, bu durum ise “hâkim” ve “mağdur” toplumlar üreterek, devletler ve diğer aktörler arasından sınır anlaşmazlıklarının çıkmasına ve sınır güvenliğine yönelik risk oluşturmamasına neden olmuştur. Sınır anlaşmazlıklarının ekonomik, siyasi, askerî, toplumsal, jeopolitik ve ekolojik sektörlerde güvenlikleştirilerek çözüme kavuşturulması, çizilecek sınırların bir anlaşmazlık ve çatışma nedeni olmamasına yönelik strateji ve politikaların üretilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Teşkil edilecek sınır güvenlik birimlerinin yapısı, her ne kadar ülke, bölge koşulları ile tehdit durumuna göre değişse de, tehditlerle mücadele imkân ve kabiliyeti olan “korumacı”, aynı zamanda bölge halkı, diğer kurum ve kuruluşlar ve sınırın diğer “güvenlik halka”larıyla iletişim ve diyalog sağlayabilecek “iş birlikçi” bir yapıda teşkil edilmesi gerektiği düşünölmektedir. Sınır güvenlik birimi, devletin otorite ve güç imajından oluşan “sert gücü” ile hoşgörölü, adil ve sosyal imajından oluşan “yumuşak gücü”nü mevcut yasalar çerçevesinde yürütebilecek, etik değerlere

sahip bir organizasyonel yapıyı gerektirmektedir. Bu kapsamda, sektörler arasında güvenlik ikilemi oluşturmayacak optimal bir sınır güvenlik yapısı öne çıkmaktadır. Sınır güvenliğinde, korumacı ve kollayıcı nitelikte devlet merkezli güvenlik anlayışı ile birlikte temel hak ve özgürlükleri esas alan insan merkezli güvenlik anlayışının da uygulanmasını esas alan kurumsal bir sistemin kurulması gerektiği düşünülmektedir.

Sınır güvenliği kısaca, bekayı, özgürlüğü ve güvenli geçişleri sağlayabilecek bir mantıkla özetlenebilir. Bunun için Kopenhag Okulu perspektifinde olduğu gibi daha geniş “tek sektörlü değil, çok sektörlü” güvenlik anlayışına ihtiyaç duyulmaktadır. Askerî güvenlik yoğun tedbirlerle, sınır güvenliğini tek başına sağlamaya çalışmanın kısa vadede uygun bir hal tarzı olarak görülse de, uzun vadede çok daha fazla kırılmalara, dönüşümlere, tehdidin büyümesine neden olabileceği ve güvenliksiz ortam oluşturacağı değerlendirilmektedir. Klasik anlayıştan sıyrılarak, daha geniş bir güvenlik perspektifiyle oluşturulan sınır güvenliği, uluslararası barış ve güvenliğe katkı sağlayan önemli bir diplomasi aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çerçevede, sınır ve sınır güvenliği kavramlarının, ulusal ve uluslararası politikalarda öncelikle dikkate alınması, güvenlik yaklaşımlarının bir alt konusu olarak akademik çalışmalarda daha fazla yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Güvenikleştirilen sınırların aynı zamanda etkin ve dengeli bir şekilde yönetilmesi gerekliliği göz önünde bulundurulması gereken önemli hususlardandır.

Extended Summary

The concept of border is generally accepted in the international community in terms of its tangible dimension, having data and functions. The border security is understood as the whole of the borders that are accepted as values, that is, the threats to the existence of the human community and the country's lands, the measures taken or to be taken against these threats, the economic permeability of the borders and the continuation of their political and social functions, and this understanding constitutes the logic of border security.

The border security, starting from the outermost security ring beyond the border and continuing to the security rings at the border line and behind, continues for the purpose of maintaining the existence and stability of the country, and where each ring affects each other, border disputes, neighborly relations, conventional,

asymmetric and globalization-based risks and threats. It can be said that it is the set of policies and strategies that include security practices against threats.

Within the framework of the views on border security; traditional state-based approaches focused on survival, power and external threat have a "status quo" character; hegemonic, real-political and cross-border security-based approaches have a "revisionist" character; neo-liberal approaches focused on welfare and development show a "collaborative" character. In this case, it can be said that border security has a meaning that directly affects both national and international policy and is affected by these policies.

While it is generally appropriate to prefer "soft power" elements in foreign policy on border security issues, it can be seen as an optimum method to use "hard power" as a deterrent or to have it ready when needed for national interests.

In border security, it is very important to ensure the balance between freedom and security, especially in the prevention of threats to human security. While ensuring the physical security of the borders from the political-military point of view, it is also necessary to deal with problems such as migration, smuggling, ethnic conflicts, separatist movements, and the increase in state and social violence within the framework of the Copenhagen School's multi-sectoral security approach, while at the same time dealing with economic development, health, education and physiological fundamentals in the region. It is thought that it is necessary to focus on human security-oriented measures such as infrastructure development for the needs. Problems such as poverty, economic instability, social and political inequality, and lack of education are the main causes of separatist movements, smuggling, organized crime and terrorism in borders that are geographically far from the center and more open to all kinds of dangers and threats, and that the struggle on such issues should be carried out with professional and expert staff realization, securing individual and social fundamental rights and freedoms, and improving citizens' sense of belonging to the state are priority issues. In this context, especially terrorist and innocent people; smuggler and citizen; not putting the guilty and innocent in the same category, taking the necessary legal action against the criminals, protecting innocent people, applying the national and international law rules and necessary humanitarian aid and support activities are important issues.

In the past, borders were drawn by shaping the interests and policies of certain powers, and this created “dominant” and “victim” societies, causing border disputes between states and other actors and posing a risk to border security. It is evaluated that border disputes should be resolved by securitization in the economic, political, military, social, geopolitical and ecological sectors, and strategies and policies should be produced so that the borders to be drawn do not cause dispute and conflict.

Although the structure of the border security units to be formed varies according to the conditions of the country, the regional and the threat situation, it is thought that it should be established in a "conservative " character that has the opportunity and ability to fight against threats, and at the same time a "collaborative" structure that can provide coordination and dialogue between the territorial society, other institutions, organizations and other "security rings" of the border. The border security unit requires an organizational structure with ethical values that can carry out the “hard power” of the state, which consists of the image of authority and power, and the “soft power”, which consists of a tolerant, fair and social image, within the framework of existing laws. In this context, an optimal border security structure that will not create a security dilemma between sectors comes to the fore. In border security, it is thought that an institutional system should be established based on the application of a human-centered security understanding based on fundamental rights and freedoms, along with a protective and protective state-centered security approach.

In short, the border security can be briefly summarized with a logic that can provide survivability, freedom and safe passages. For this, a broader understanding of “multi-sector, not single sector” security is needed, as in the perspective of the Copenhagen School. Although military security is seen as an appropriate way to ensure border security with intense measures in the short term, it is considered that in the long run it will cause much more ruptures, transformations, the growth of the threat and create an insecure environment. Border security, which was created with a broader security perspective by getting rid of the classical understanding, emerges as an important diplomacy tool that contributes to international peace and security. In this framework, it is thought that the concepts of border and border security should be considered primarily in national and international policies, and should be given more space in academic studies as a sub-topic of security approaches. The necessity

of managing the securitized borders in an effective and balanced manner is one of the important issues to be considered.

Kaynakça

Kitaplar

- Balibar, E. (2002). *Politics and the Other Scene*, London: Verso.
- Buzan, B. (1991). *People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post Cold War Era*, New York: Harvester Wheatsheaf.
- Buzan, B. Waeber, O., Wilde, J. (1998). *Security: A New Framework for Analysis*, Boulder, Colo: Lynne Rienner Publications.
- Buzan, B.Waeber, O., (2003). *Regions and Powers: The Structure of International Security*, Cambridge UK: Cambridge University Press.
- Buzan, B. (2015). *İnsanlar, Devletler, Korku*, (Çev.E. Çıtak), İstanbul: UAİ Kütüphanesi.
- Booth, K. (2012). *Dünya Güvenliği Kuramı*, (Çev. Çağdaş Üngör), İstanbul: Küre Yayınları.
- Collins, A. (2017). *Güvenlik Çalışmaları*, (Çev.N. Uslu), İstanbul: Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi.
- Dedeoğlu, B. (2018). *Uluslararası Güvenlik ve Strateji*, İstanbul: Yeni yüzyıl Yayınları.
- Dedeoğlu, B. (2003). *Uluslararası Güvenlik ve Strateji*, İstanbul: Derin Yayınları.
- Günel, K. (1997). *Coğrafyanın Siyasal Gücü*, İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Hastings, D. ve Wilson, T. M. (2002). *Sınırlar: Kimlik, Ulus ve Devletin Uçları*, (Çev. Z. Yaş), Ankara: Ütopya.
- Heywood, A. (2014). *Küresel Siyaset*, 3. Baskı (Çev. N. Uslu, H. Özdemir), İstanbul: Küre Yayınları.
- McNamara, R. S. (1968). *The Essence of Security: Reflections in Office*, New York: Harper and Row.

Pazarcı, H. (1989). *Uluslararası Hukuk Dersleri II*, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.

Small, M., Singer, J.David. (1982). *Resort to Arms.: International and Civil Wars, 1816-1980*, Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Stein, M. (2007). *Osmanlı Kaleleri ve Avrupa'da Hudut Boyları*, (Çev. G. Ç. Güven), İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

Vasquez, J. A. (1993). *The War Puzzle*, Cambridge: Cambridge University Press.

Wilson, E. O. (1975). *Sociobiology: The New Synthesis*, MA: Cambridge, Harvard University Press.

Sözlükler

Metro Collins Cobuild Essential Dictionary (1994), (Çev. Ö. R. Yıldırım), İstanbul: Metro Kitap.

TDK Türkçe Sözlük (2005), Ankara; Türk Dil Kurumu Yayını.

Makaleler

Anderson, B. Sharma N., Wright, C., (2009). Editorial: Why No Borders?, *Canada: Refuge*, 26 (2). 5-26.

Baud, M., Schendel, W. V. (1997). Toward a Comparative History of Borderlands, *Journal of World History*, University of Hawai Press, 8(2). 211-242.

Booth, K. (1991). Security and Emancipation, *Review of International Studies*, UK: University of Manchester, 17(4). 313-326.

Dalby, S., (1997). Contesting an Essential Concept: Reading the Dilemmas n Contemporary Security Discourse, (Ed. K. Krause, M.C. Williams) *Critical Security Studies: Concepts and Cases*, United Kingdom: UCL Press. 2-30.

Fatic, A., (2002). Conventional and Unconventional – “Hard” and “Soft” Security: The Distinction, *Seer, Journal for Labour and Social Affairs in Eastern Europe*, 5 (3). 93-98.

Gümüşçü, O. (2010). Siyasi Coğrafya Açısından Sınırlar ve Tarihi Süreç İçinde Türkiye’de Sınır Kavramı, *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, Ahmet Yesevi Üniversitesi, 52, 79-102.

- Kristof, Ladis K. D. (1959). The Nature of Frontiers and Boundaries, *Annals of the Association of American Geographers*, 49(3). 269-282.
- Newman, E. (2010). Critical Human Security Studies, *Review of International Studies*, 36(1). 77-94.
- Ullman, R. H. (1983). Redefining Security, *International Security*, The MIT Press, 8(1). 129-153.
- Ratzel, F. (1969). The Laws of the Spatial Growth of States, (Eds.: R.E. Kasperson, J.V. Mingi), *The Structure Of Political Growth*, Chicago/IL: Aldine, 17-28.
- Vasquez, J.A. (2013). Komşular Neden Savaşır? Yakınlık Etkileşimi ve Bölgesellik, (Çev. Emre Erşen), (Ed. E. Diri) *Uluslararası İlişkilerde Anahtar Metinler*, İstanbul: Uluslararası İlişkiler Kütüphanesi. 479-505.
- Waever, O. (2007). Securitization and Desecuritization, Barry Buzan and Lene Hansen (Eds.), *International Security*, London: Sage Publications. 66-98.
- Wolfers, A. (1952). National Security as an Ambiguous Symbol, *Political Science Quarterly*, 67(4). 481-502.
- Yeşiltaş, M. (2015). İç Savaşa Komşu Olmak Türkiye'nin Suriye Sınır Güvenliği Siyaseti, *Analiz*, Sayı: 136, İstanbul: *Seta*.7-18.

Arşiv Belgeleri

- A Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy, (Haziran 2016). Shared Vision, Common Action: A Stronger Europe, Brüksel, 05 Ağustos 2021'de https://eeas.europa.eu/archives/docs/top_stories/pdf/eugs_review_web.pdf adresinden alınmıştır.
- Boucher, C. K., Infantino F., vd. (2014). Border Security as Practice: An Agenda for Research, Sage Publications, *Security Dialogue*, 45 (3), 08 Mayıs 2022'de <https://www.jstor.org/stable/26292340> adresinden alınmıştır.
- Elliott, L. (2012). Climate Change and Migration in Southeast Asia: Responding to a New Human Security Challenge, Asia Security Initiative Policy Series Working Paper No. 20, Singapore: Nanyang Technological University.

European Security Strategy Council of the European Union, , 8 December 2003, 15895/03, Brussels, 06 Ağustos 2021'de <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15895-2003-INIT/en/pdf> adresinden alınmıştır.

European Security Strategy: A Secure Europe in a Better World, Council of The, European Union, DGF-Communication/Publications, 2009, 08 Mayıs 2022'de <https://www.consilium.europa.eu/media/30823/qc7809568enc.pdf> adresinden alınmıştır.

FRONTEX, Risk Analysis for 2021, Publications Office, Luxembourg, 01 Temmuz 2021'de https://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Risk_Analysis/Risk_Analysis_2021.pdf adresinden alınmıştır.

Guidelines For Integrated Border Management in The European Commission External Cooperation, EuropeAid Co-operation Office, March 2015, 01 Şubat 2022'de <https://www.icmpd.org/publications> adresinden alınmıştır.

Integrated Border Management, 02 Temmuz 2021'de <https://www.budapestprocess.org/integrated-border-management-in-the-silk-routes/164-integrated-border-management> adresinden alınmıştır.

INTERREG, About Interreg, 14 Ocak 2022'de <https://interreg.eu/about-interreg/> adresinden alınmıştır.

Japan's Security Policy, Ministry of Foreign Affairs, 30 Ocak 2022' de https://www.mofa.go.jp/fp/nsp/page1we_000081.html adresinden alınmıştır.

MGK Genel Sekreterliği, 02 Haziran 2021 Tarihli MGK Toplantısı Basın Açıklamaları, 11 Temmuz 2021'de <https://www.mgk.gov.tr/index.php/milli-guvenlik-kurulu/mgk-toplantisi-basin-aciklamalari/son-toplantinin-basin-aciklamasi> adresinden alınmıştır.

National Internal Security Policy 2018-2023, Ministry of Interior Government of Pakistan, 30 Haziran 2021'de <https://www.interior.gov.pk/index.php/hq-frontier-corps-kpk-peshawar>. adresinden alınmıştır.

NIDS China Security Report 2021 China's Military Strategy in the New Era, The National Institute for Defense Studies 5-1 Honmura-cho, Ichigaya, Shinjuku-ku, Tokyo, 30 Ocak 2022'de..<http://www.nids.mod.go.jp/>

publication/ chinareport/ pdf/ china_report_EN_web_2021_A01.pdf adresinden alınmıştır.

The National Security Strategy of the UK, (2008). Security in an interdependent World, Presented to Parliament by the Prime Minister, by command of Her Majesty, Cabinet Office, Mart, 30 Ocak 2022'de https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/228539/7291.pdf adresinden alınmıştır.

UK Border Strategy 2025, (2020) CP352, 28 Haziran 2021'de https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/945380/2025_UK_Border_Strategy.pdf adresinden alınmıştır.

United Nations Development Programme (UNDP), (1994). Human Development Report 1994, New York, Oxford University Press.

UN General Assembly, Report of the Secretary-General, In larger freedom: towards development, security and human rights for all, Fifty-ninth session Agenda items 45 and 55, 26 May 2005, A/59/2005/Add.3, 16 Ocak 2022'de <https://www.ohchr.org/Documents/Publications/A.59.2005.Add.3.pdf> adresinden alınmıştır.

UN, New Security Risks and Challenges for Consuls, 06 Temmuz 2021'de <https://www.un.org/en/chronicle/article/new-security-risks-and-challenges-consuls> adresinden alınmıştır.

United Nations Report of the Commission on Human Security Now (2003): Protecting and Empowering People, New York.

US Customs and Border Protection-CBP 2021-2026 Strategy, CBP Publication No. 1280-1220, Aralık 2020, 27 Haziran 2021'de <https://www.cbp.gov/newsroom/national-media-release/cbp-releases-2021-2026-strategy> adresinden alınmıştır.

İnternet Kaynakları

Bauder, H. (2014). The Possibilities of Open and No Borders, Social Justice/Global Options, 39 (4),23 Ocak 2022'de <https://www.jstor.org/stable/24361623> adresinden alınmıştır.

- BBC News, Rusya neden Ukrayna'yı işgal ediyor, Putin ne istiyor?, Yayın Tarihi: 24 Şubat 2022, 02 Mayıs 2022'de <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-60508022> adresinden alınmıştır.
- Beynon, S. (2021). Military.com, 29 Ağustos 2021'de <https://www.military.com/daily-news/2021/07/07/militarys-border-mission-will-continue-least-another-year.html> adresinden alınmıştır.
- Bodin, J., *Six Books of the Commonwealth*, (Abridged and Translated by M. J. Tooley), Basil Blackwell, Oxford, 06 Mayıs 2022'de https://www.yorku.ca/comminel/courses/3020pdf/six_books.pdf adresinden alınmıştır.
- Buzan, B. (2008). Askerî Güvenliğin Değişen Gündemi, (Çev.B. Yavuz), Uluslararası İlişkiler, 5 (18), 26 Haziran 2021'de <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/539878> adresinden alınmıştır.
- Cronin, P.M. Burton B.M. (2010). Beyond Borders Developing Comprehensive National Security Policies to Address Complex Regional Challenges, Center for a new American Security, Working Paper, 29 Aralık 2021'de https://www.jstor.org/stable/resrep_06153?seq=1#metadata_info_tab_contents adresinden alınmıştır.
- Guang, P. *The SCO's Success in Security Architecture*, (Ed. R. Huisken), The Architecture of Security in the Asia-Pacific, ANU Press, 22 Ocak 2022'de <https://www.jstor.org/stable/j.ctt24h898.9> adresinden alınmıştır.
- Jeffray, C. (2017). *The Future of Border Security*, Australian Strategic Policy Institute, 19 Ocak 2022'de <https://www.aspi.org.au/report/fractured-europe-schengen-area-and-european-border-security> adresinden alınmıştır.
- John, T. (2015). Dutch Prime Minister Warns That Migrant Crisis Threatens Fall of E.U., Time, 19 Ocak 2022'de <https://time.com/4128139/dutch-prime-minister-migrant-crisis-threatens-fall-of-e-u/> adresinden alınmıştır.
- Jones, S. B. (1959). Boundary Concepts in the Setting of Place and Times, *Annals of the Association of American Geographers*, 49 (3) Taylor & Francis

- Group, pp.:252-253, 248-251, 26 Şubat 2022'de <https://www.jstor.org/stable/2561458> adresinden alınmıştır.
- Olech, A. (2021). National Security Strategy of the Russian Federation 2021, Moscow, Kremlin, 2 July 2021, No:400, 30 Ocak 2022'de https://www.academia.edu/49526773/National_Security_Strategy_of_the_Russian_Federation_2021 adresinden alınmıştır.
- Stetter, S. (2005). Theorising the European Neighbourhood Policy: Debordering and Rebordering in the Mediterranean, EUI Working Papers, RSCAS (34), European University Institute, Florence, Robert Schuman Centre for Advanced Studies, 17 Ocak 2022'de <https://cadmus.eui.eu/handle/1814/3830> adresinden alınmıştır.
- Tarhanlı, T. "Kuvvet Kullanma, Meşruiyet ve Hukuk", 06 Şubat 2022'de http://www.anayasa.gov.tr/files/pdf/anayasa_yargisi/anyarg20/ttarhanli.pdf. adresinden alınmıştır.
- VOA, (24 Şubat 2022). 8 Yıldır Süren Rusya-Ukrayna Gerginliği Nasıl Başladı?, 02 Mayıs 2022'de <https://www.amerikaninsesi.com/a/rusya-ile-ukrayna-arasindaki-gerilim-neden-tirmandi-/6343152.html> adresinden alınmıştır.
- Waever, O. (2008). Toplumsal Güvenliğin Değişen Gündemi, (Çev.B. Demirtaş), Uluslararası İlişkiler Konseyi İktisadi İşletmesi, 5 (18), 16 Ocak 2022'de <https://www.jstor.org/stable/43926433> adresinden alınmıştır.